

1^ο ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ

ΣΚΗΝΗ 1^η (στίχοι 437 – 494)

Τα **επεισόδια** είναι τα μέρη της τραγωδίας στα οποία προωθείται η υπόθεση, εξελίσσεται η δράση του έργου . Είναι αντίστοιχα με τις σημερινές θεατρικές πράξεις και διαδραματίζονται μεταξύ των υποκριτών ή των υποκριτών και του Χορού , ο οποίος εκπροσωπείται στην απαγγελία από τον κορυφαίο .

Το Α΄ επεισόδιο αρχίζει με την είσοδο του Μενέλαου στη σκηνή , ο οποίος στην πρώτη σκηνή αυτοσυστήνεται και δικαιολογεί την παρουσία του στην Αίγυπτο. Η πρώτη σκηνή θεωρείται από πολλούς μελετητές ως δεύτερος πρόλογος .

Ρόλος της σκηνής στην εξέλιξη της υπόθεσης

Γενικά στο δράμα αυτό έχουμε δυο παράγοντες που δρουν αυτόνομα, την Ελένη και το Μενέλαο. Η εξέλιξη του μύθου οδηγεί στη συνάντηση και συνένωση των δυο αυτών παραγόντων προκειμένου να φτάσουμε στη λύση του δράματος .

Στη σκηνή αυτή **βασικό στοιχείο** που προωθεί την εξέλιξη του μύθου είναι η πληροφορία του Μενέλαου ότι έχει φέρει μαζί του την Ελένη από την Τροία, ότι την κρατά κλεισμένη σε μια σπηλιά , ότι την επιτηρούν οι σύντροφοι του και ότι τη θεωρεί ένοχη για τις συμφορές του . Η πληροφορία αυτή φέρνει κοντά την Ελένη της Τροίας με την Ελένη της Αιγύπτου και οδηγεί στην αξιοποίηση της αντίθεσης του «φαίνεσθαι» και του «είναι» πάνω στην οποία ο ποιητής στηρίζει την εξέλιξη του μύθου .

Ήθος Μενέλαου

Ο τρόπος με τον οποίο αυτοσυστήνεται ο Μενέλαος αποκαλύπτει την **υπερηφάνεια** του για την ευγενική του καταγωγή . Στους στίχους 447 – 448 ο Μενέλαος εμφανίζεται ως **ένδοξος στρατιώτης** καθώς ιδιοποιείται την αρχηγία της Τρωικής εκστρατείας. Τονίζει ακόμη τη **δημοκρατικότητα** του χαρακτήρα του λέγοντας ότι οι Έλληνες τον ακολούθησαν με τη θέληση τους(ελληνικό ιδεώδες της ελεύθερης βούλησης και της αξιοπρέπειας του ατόμου) . Νιώθει **ντροπή** για τα κουρέλια που φορά και για το γεγονός ότι είναι αναγκασμένος να ζητιανέψει από το πλούσιο σπίτι που βλέπει . Ωστόσο για θα το κάνει για χάρη των συντρόφων του , θυμίζοντας μας έτσι τον ομηρικό Οδυσσέα . Με την πληροφορία του ότι έχει μαζί του την Ελένη αποκαλύπτουν ότι ο Μενέλαος **ζει μέσα στην πλάνη** του φαίνεσθαι και του είναι . Τα λόγια και οι πράξεις του κατευθύνονται από αυτήν την πλάνη καθιστώντας τον για τους θεατές **πρόσωπο τραγικό – κωμικό** .

Σκηνική παρουσία Μενέλαου

Ο ήρωας εμφανίζεται στη σκηνή ταλαιπωρημένος και φορώντας κουρέλια – ράκη (ρακοφορία) · η άθλια εξωτερική του εμφάνιση δε θυμίζει σε τίποτα τον ξακουστό βασιλιά . Η επιλογή του ποιητή να τον παρουσιάσει έτσι είναι σκόπιμη και εξυπηρετεί διάφορους στόχους :

- τονίζει τη μεταστροφή που προκάλεσε ο Τρωικός πόλεμος στην κατάσταση του Μενέλαου και τονίζει την τραγική του θέση
- τον κάνει περισσότερο αξιολύπητο και προκαλεί τον οίκτο και τον έλεο τόσο των Αιγυπτίων όσο και των θεατών

- δίνει τη δυνατότητα να αισθητοποιηθεί η αποκατάσταση του ήρωα και με την αλλαγή της ενδυμασίας του στο τέλος
- Ωστόσο αυτή η εμφάνιση δεν ήταν συνηθισμένη για πρωταγωνιστή τραγωδίας και πολλοί μελετητές θεωρούν την εμφάνιση και τη συμπεριφορά του Μενέλαου κωμικό στοιχείο του έργου .

Στοιχεία τραγικότητας του Μενέλαου

- Ο άλλοτε ξακουστός βασιλιάς εμφανίζεται στη σκηνή ρακένδυτος και όχι με βασιλικούς χιτώνες και πέπλα . Το μοναδικό του καράβι (από τα εξήντα με τα οποία ξεκίνησε) τσακίστηκε και ο ίδιος βρίσκεται ναυαγός σε μια ξένη χώρα .
- Τριγυρνά σαν ζητιάνος αναζητώντας τρόφιμα και βοήθεια γι' αυτόν και τους συντρόφους του
- Έχει υποφέρει πολλά για την Ελένη που έχει μαζί του η οποία δεν είναι τίποτα άλλο παρά ένα είδωλο, ενώ η πραγματική Ελένη βρίσκεται πολύ κοντά του, στο σπίτι που ο ίδιος έχει πάει να ζητιανέψει . Δημιουργείται έτσι έντονη δραματική ατμόσφαιρα και ο ίδιος γίνεται θύμα στο παιχνίδι του «φαίνεσθαι» και του «είναι» που δημιούργησαν οι θεοί .

Συναισθήματα θεατών

Η εμφάνιση και η κατάσταση του ήρωα δημιουργεί συγκεχυμένα συναισθήματα στους θεατές . Από τη μια νιώθουν **οίκτο** για την άθλια εμφάνιση του βασιλιά και από την άλλη **έκπληξη και γέλιο** τους προκαλεί το παράξενο θέαμα. Η σύγχυση , ωστόσο, διαρκεί πολύ λίγο , καθώς αυτό που μένει είναι η δραματική αγωνία (για την εξέλιξη της υπόθεσης), που επιβάλλει η σοβαρότητα του έργου , όσο κι αν εναλλάσσεται από κωμικά στοιχεία στη διήγηση του Μενέλαου.